

Сюженко

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ В
ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ
КОНТРОЛЬНО-РЕВІЗІЙНЕ УПРАВЛІННЯ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ
ОБЛАСТІ
КАФЕДРА ОБЛІКУ, РЕВІЗІЇ І АУДИТУ

Матеріали науково-практичної конференції на тему:

«НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ:
ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ»

28 квітня 2009 року

Тернопіль – 2009

Саченко С.І., к.е.н., доцент

Дмитришин Ігор

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА, ТА ЙОГО ФУНКЦІЇ

Постановка проблеми. Перехід до економічних методів управління вимагає докорінної перебудови та удосконалення обліку. Насамперед, він повинен орієнтуватися не стільки на зовнішніх споживачів інформації, скільки на задоволення потреб апарату управління підприємством. Об'єктивна потреба посилити інформаційно-аналітичні функції обліку, ліквідувати розрив між можливостями інформаційної системи і потребами управління підприємством обумовлює необхідність створення інформаційної бази.

В процесі розвитку ринкових відносин промислові підприємства України зіткнулися з рядом проблем, щодо регулювання доходів і витрат. Господарювання в умовах вільної конкуренції вимагає від управлінського персоналу прийняття оперативних та вірних рішень стосовно питань управління доходами та витратами. Найшвидшим та самим надійним є впливання на доходи та витрати за місцями їх виникнення. В зв'язку з цим, проблема організації високоефективної системи обліку та аналізу доходів і витрат, яка буде сприяти надходженню та обробці якісної інформації для потреб управління, постає дуже гостро.

Питання бухгалтерського обліку витрат і доходів регулюється законодавчою базою (Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, "Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості", іншими законодавчими та нормативними актами). На сьогоднішній день не врегульованими залишається ще цілий ряд питань обліку витрат і доходів. Недостатньо приділено уваги обґрунтуванню методичних принципів, у відповідності з якими, кожний господарюючий суб'єкт має визначати свою внутрішню облікову політику, щодо обліку витрат і доходів з урахуванням особливостей своєї діяльності.

Постановка завдань. Серйозного удосконалення потребує існуюча система контролю доходів і витрат для забезпечення користувачів оперативною та достовірною інформацією з питання управління витратами та доходами.

Аналіз астанніх досліджень та виклад основного матеріалу. Дослідженню проблем обліку доходів і витрат приділили увагу у своїх працях провідні вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: Сопко В.В., Лінник В.Г., Кужельний М.В., Савченко В.Я., Завгородній В.П., Бутинець Ф.Ф., Чижевська Л.В., Герасимчук Н.В., Нападовська Л.В., Голов С.Ф., Палій В.Ф., Соколов Я.В., Кузьмінський А.Н., Хорнгерн Ч., Фостер Дж., Друри К.

Разом з тим, зміни соціально-економічних та становлення ринкових відносин у суспільстві, поглиблення розвитку економіки вимагають додаткового вивчення ряду теоретичних і практичних проблемних питань щодо методики та організації обліку й аудиту доходів і витрат підприємств. Зокрема, потребують розв'язання проблеми: невідповідності первинних документів з обліку процесу виробництва та матеріальних витрат сучасним вимогам; відсутності методики відображення доходів та витрат у системі фінансового й управлінського обліку; досягнення оптимізації розподілу накладних витрат за об'єктами обліку; розробки й застосування ефективних методів узагальнення витрат і калькулювання собівартості продукції; вибору найефективнішої організаційної форми контролю доходів та витрат відповідно до специфіки його об'єктів, повільного впровадження автоматизованого обліку витрат та доходів за нормативним методом; оптимізації джерел інформації і методичних прийомів використання даних обліку й контролю у системі управління та ряд інших, які потребують особливої уваги, науково обґрунтованих заходів щодо прискорення їхньої розробки й впровадження у господарську діяльність підприємств. Все це свідчить про гостру необхідність удосконалення системи обліку й аудиту, їхнього оновлення і підпорядкування потребам управління підприємства.

Основне завдання бухгалтерського обліку - створення такої системи отримання інформації, яка забезпечувала б реальне управління підприємством та примноження доходу від його діяльності [1].

Зазначимо, що сучасному розумінню розвитку обліку, передбачення через його інформацію майбутнього підприємства, повинна відповідати певна теорія організації облікової роботи:

- забезпечення необхідною інформацією товарної орієнтації ринку, яка характеризується прагненням до покращання якості товарів. Завданням обліку тут є бюджетний контроль, що базується на оперативному внесенні поправок в обсяг і структуру доходів - витрат виробництва та збуту залежно від поточної ситуації на ринку;

- забезпечення обліковою інформацією збутової орієнтації, яка характеризується досягненням максимізації збуту за допомогою реклами та інших методів впливу на покупця з метою примусити його здійснити покупку;

- забезпечення обліковою інформацією ринкової орієнтації діяльності фірми, що передбачає відбір товарів найвищої якості, що користуються найбільшим попитом і забезпечують максимум продаж саме цих товарів.

В процесі своєї діяльності будь-яке підприємство здійснює певні операції, які складають його господарську діяльність. Всі без винятку операції, повинні бути зафіксовані, саме це є функцією бухгалтерського обліку.

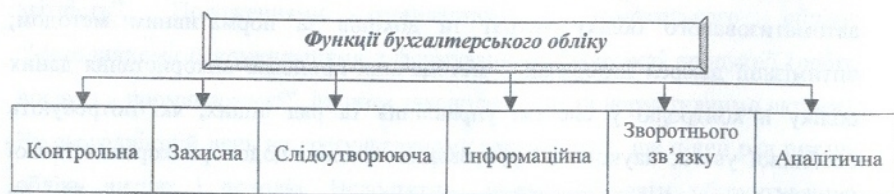

Рис. 1 Функції бухгалтерського обліку

Відіграючи важливу роль в системі управління господарською діяльністю підприємства, бухгалтерський облік виконує ряд функцій (рис. 1).

Як видно з рисунка 1.1, контрольна функція полягає в простеженні фактичного виконання бізнес-планів, тобто визначення того, наскільки дія відповідає запланованим показникам. На цій стадії від бухгалтера можуть очікувати надання інформації, яка містить співставлення фактичних витрат і доходів з плановими.

В умовах розвитку ринкових відносин та наявності різних форм власності контрольна функція має велике значення. Працівники бухгалтерії, аудиторських фірм, податкових служб здійснюють контроль за збереженням, наявністю та рухом майна підприємств та організацій, правильністю та своєчасністю розрахунків з державою та іншими суб'єктами господарських відносин. За допомогою бухгалтерського обліку здійснюють три види контролю - попередній, поточний та наступний.

Захисна функція - це забезпечення повного збереження майна власників через документування фактів господарського життя та встановлення матеріальної відповідальності за його втрати, знищення або розкрадання.

Слідоутворююча функція - полягає в можливостях через документи, в ретроспективному порядку, виявляти сліди правопорушень через декілька років, встановлювати зловживання та винних осіб в розкраданні чи втраті майна власників [2, с.181].

Інформаційна функція - одна з найголовніших функцій бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік є основним джерелом інформації, яка надходить різним рівням управління. На її підставі приймаються відповідні рішення. Інформація, яка одержується в системі бухгалтерського обліку, широко використовується всіма видами обліку. Для того, щоб отримана інформація задовольняла всіх користувачів, вона повинна бути правдивою, об'єктивною, своєчасною та оперативною, а також

містити лише необхідні дані, що дозволяє їх швидше вивчати, приймати оптимальні управлінські рішення.

Функція зворотного зв'язку означає, що бухгалтерський облік формує та передає інформацію зворотного зв'язку, тобто інформацію про фактичні параметри розвитку об'єкта управління.

Основним компонентом інформаційної системи зворотного зв'язку в бухгалтерському обліку в якості входу є неупорядковані дані, процесу - обробка даних, виходу - упорядкована інформація.

Бухгалтерський облік, з точки зору системи управління, є частиною інформаційної системи зворотного зв'язку, її основою. Він покликаний забезпечувати всі рівні управління підприємства інформацією про фактичний стан об'єкту, яким керують, а також про всі суттєві відхилення від заданих параметрів.

Аналітична функція полягає в процесі вивчення всієї системи прийняття рішень з метою її удосконалення. На цьому етапі важливо зрозуміти, чи виконане поставлене завдання і що спричинило його невиконання: недоліки планування або контролю, неправильний вибір мети.

В умовах розвитку ринкових відносин аналітична функція дозволяє дослідити перспективи розвитку даного господарюючого суб'єкта, виявити недоліки, знайти шляхи удосконалення всіх напрямків господарської діяльності.

Висновки. В умовах ринкової економіки найважливішим фактором функціонування виробництва є управлінська діяльність. Вона вимагає інформації, яка повинна задовольняти вимоги користувачів, мити відповідну вірогідність та оперативність. За допомогою інформаційного забезпечення відбувається взаємозв'язок між підрозділами, розмежування прав та відповідальності кожного підрозділу перед керівництвом підприємства, узгодженість окремих видів діяльності в досягненні кінцевої мети підприємства.

Література

1. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. Нормативно-практичні матеріали. За ред. Р.Л. Хом'яка.- Львів: Національний університет „Львівська політехніка” (інформаційно-видавничий центр „Інтелект +” Інститут післядипломної освіти), „Інтелект-Захід”, 2001.-728 с.

2. Миддлтон Д. Бухгалтерский учет и принятие управленческих решений/. Пер с англ.; Под ред. И.И. Елисеевой.- М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997.-408с.

Саченко С.І., к.е.н., доцент

Кулик Р.Р., к.е.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ

Слід зауважити, що в умовах командно-адміністративної системи управління народним господарством існувала достатньо ефективна та науково розроблена система й методика внутрішнього контролю, котра базувалася на традиціях і національних особливостях і була достатньо ефективною. Серед науковців, які приділяли цим питанням значну увагу слід виділити Белобжецького І.А., Белова М.Г., Безвидної М.М. Бутинця Ф.Ф., Богашева П.П., Гаджієва Н.Г., Гайдуцького П.І., Дундукова Г.С., Калюги Є.В., Крамаровського Л.М., Кужельного М.В., Левина В.С., Маркелова М.В., Нарінського О.С., Протасова М.І., Радостовця В.К., Рудницького В.С., Усача Б.Ф., Шапіро О.М., Шпіга О.А. та ін.

Оскільки серед перерахованих науковців – чимало українських вчених, ми цілком підтримуємо думку Ф.Ф.Бутинця [1, с. 213] про те, що надбання наших вчених в галузі контролю і ревізії слід було б використати, а не відкидати, та творити те, що викликає подив усього світу. Тим більше, що сучасні критичні оцінки та зарубіжний досвід аудиторської діяльності свідчить про деформацію самого визначення терміну аудит: "Аудит – незалежна оцінка... і т.д.". Вважати аудит таким, наприклад, в Німеччині, немає ніяких підстав, оскільки німецькі аудитори у більшості випадків одночасно є співвласниками бізнесу, а тому не можуть вважатися незалежними аудиторами (експертами). В багатьох розвинених зарубіжних країнах ситуація аналогічна.

Необхідність контролю в умовах ринку, на наш погляд, пояснюється рядом причин. Основними з них є:

➤ необхідність координування контрольних функцій різних структурних підрозділів та структур управління;

- контроль за діяльністю організаційних і управлінських ланок з боку вищого керівництва;
- необхідність забезпечення ефективності використання наявних обмежених ресурсів;
- внутрішні управлінські потреби;
- реальне фінансове забезпечення формування внутрішньої системи управління з боку власників (яке, як правило, виявляється достатньо швидко окупним);
- зміни методології та методики вітчизняної системи обліку, які не завжди формуються з врахуванням національних особливостей та вимог тощо.

Розуміння необхідності врахування нових підходів до формування майна в умовах ринку, відображення зобов'язань суб'єктів господарської діяльності, сприяє пошуку нових форм (способів і прийомів) контролю. Зміст і місце такої системи контролю в умовах ринку передбачає визначення характеру зв'язку між суб'єктами внутрішнього контролю, врахування особливостей різних форм власності та специфічних господарських операцій, які виникають при здійсненні діяльності.

Тобто, поряд із розвитком ринку, ряд господарських операцій, передусім у сфері виробництва, які в умовах командно-адміністративної системи були неприпустимі, стали нормальним явищем, яке не суперечить ринковому законодавству. В даному випадку використання застарілих методик контролю – неприпустиме.

Щодо тих змін, котрі стосуються запровадження ринкових механізмів у системі господарювання вітчизняних підприємств, то вони вимагають зміни спрямованості контролю.

По-перше, це пов'язане з децентралізацією управління, розвитком різних форм власності, самостійністю суб'єктів господарювання тощо. На наш погляд в таких умовах контроль повинен мати запобіжний та

попереджувачий характер і, одночасно, сприяти збереженню майна, розвитку економічних відносин, підвищенню ефективності господарювання тощо.

По-друге, ринкові перетворення, що стосуються соціально-економічних засад також передбачають зміну стосунків між державою та суб'єктами господарювання. Держава розвиває власні механізми регулювання, включаючи сюди фінансово-кредитні та податкові механізми. В такій ситуації внутрішньогосподарський контроль має забезпечувати виживання та розвиток суб'єктів господарювання в умовах жорсткої конкуренції, сприяти зниженню рівня витрат (в тому числі непродуктивних), підвищенню прибутковості і, що найбільш суттєво, бути ефективним механізмом захисту інтересів підприємств.

В умовах демократизації суспільства система контролю повинна набувати внутрішньої спрямованості та все більше підпорядковуватися управлінню господарською діяльністю. Оскільки система управління підприємством в умовах ринку підпорядковується єдиній меті – зростанню прибутковості, то система контролю має бути пов'язана з пошуком і мобілізацією внутрішніх резервів підвищення ефективності виробництва.

Контроль у системі управління промисловим виробництвом повинен зайняти належне йому місце та служити забезпеченню виконання наступних завдань:

- збереженню майна та грошових коштів;
- підвищенню ефективності використання наявних ресурсів;
- пошуку внутрішніх резервів зростання ефективності діяльності;
- запобіганню розкрадань та псування цінностей тощо.

Цілком справедливою є думка Кочеріна Є.А., що поняття “контроль в управлінні” може розглядатися в трьох основних аспектах:

- як систематична та конструктивна діяльність керівників, органів управління (тобто контроль як діяльність);
- як кінцева стадія процесу управління;

➤ як невід'ємна складова процесу прийняття та реалізації управлінських рішень [2, с.13].

Є.В. Калюга зазначає [3, с.141], що характерною особливістю внутрішньогосподарського контролю є те, що він здійснюється в процесі господарської діяльності і має важливе значення в забезпеченні збереження майна. Майже всі нестачі і розкрадання цінностей виявляються інвентаризаціями і перевітками, що проводяться працівниками підприємств.

Окрім того, оскільки внутрішньогосподарський контроль, як правило, проводять у момент здійснення і оформлення господарських операцій, він дає можливість оперативного виявляти недоліки та вживати відповідні заходи для їх усунення.

В умовах ринку важливою концептуальною проблемою, яка вимагає розв'язання є розвиток внутрішньої системи контролю за раціональним використанням матеріальних ресурсів, забезпечення усунення непродуктивних витрат, виявлення можливостей підвищення ефективності діяльності шляхом скорочення рівня витрат на виробництво продукції.

Окрім того суттєве значення має розмежування (класифікація) різних видів внутрішнього контролю.

З цього приводу можна вказати на окремі спірні підходи при розгляді питання внутрішнього контролю і зміні його класифікації на дослідження видів контролю. Так, зокрема Л.В.Нападовська [4, с.19-21], розглядаючи теоретичні основи внутрішньогосподарського контролю, подає класифікацію не видів внутрішнього контролю, а складових системи фінансово-господарського контролю (державний, позавідомчий, відомчий, незалежний, громадський). Виділивши вищевказані організаційні складові, науковець у наступному параграфі обґрунтовує необхідність створення внутрішнього аудиту, як важливого елементу ринкової інфраструктури. В цілому не заперечуючи важливості останньої дефініції у забезпеченні ефективності функціонування суб'єктів господарювання в умовах ринку, все ж вважаємо її

саме складовою системи внутрішнього контролю, а не елементом ринкової інфраструктури.

На підприємствах внутрішньогосподарський контроль здійснюють штатні контролери-ревізори, аудиторів, керівників і співробітників відділів управління підприємств, а також відповідні посадові особи інших підрозділів відповідно до покладених на них службових обов'язків. Проте, на наш погляд, ніхто краще від бухгалтера не зможе проконтролювати збереження тих цінностей, котрі він обліковує щодня.

Проте в цілому внутрішньогосподарський контроль як система безперервного спостереження за ефективністю використання майна та грошових коштів підприємства, законністю й доцільністю здійснення господарських операцій і процесів повинен бути дієвою складовою частиною ринкового механізму, здатною забезпечити відповідною інформацією різні рівні управління.

Література

1. Бутинець Ф.Ф., Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Контроль і ревізія: Підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2002. – 544 с.
2. Кочерин Е.А. Контроль в системе управления социалистическим производством. М.: Экономика, 1982. – 216 с.
3. Калюга Є.В. Фінансово – господарський контроль у системі управління: Монографія. – К.: Ельга, Ніка – Центр, 2002. – 360 с.
4. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: Монографія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 224с.

Саченко С.І., к.е.н., доцент
Поселюжна Ольга

ЕКОНОМІЧНА СУТЬ ТА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Постановка проблеми. Звітність є системою узагальнених показників, які відображають результати господарської, фінансової та соціальної діяльності підприємства за звітний період. Один із принципів підготовки звітності є принцип ефективності, який лежить в основі якісних характеристик звітності, тобто її корисність повинна перевищувати затрати на підготовку. Суть даного принципу полягає в тому, що бухгалтер, готуючи ту чи іншу звітну форму, повинен усвідомлювати необхідність для аналізу і управління тих чи інших даних і помістити їх у певну форму.

Крім цього звітність повинна бути своєчасною, а також мати прогнозу цінність. Значення фінансової звітності полягає також в тому, що вона є інформаційною базою фінансового аналізу, який в свою чергу здійснюється з метою отримання відповіді на запитання, наскільки добре працює це підприємство, для чого:

- виявляється ступінь збалансованості між рухом матеріальних і фінансових ресурсів, оцінюються потоки власного і позикового капіталу у процесі економічного кругообігу, націленого на отримання прибутку, підвищення фінансової стійкості підприємства тощо;

- оцінити правильність використання грошових коштів для підтримання ефективної структури капіталу;

- внаслідок проведення фінансового аналізу здійснюється контроль оптимальності складання фінансових потоків організації, доцільність здійснення тих чи інших витрат тощо.

Питання формування та розвитку фінансової звітності є досить актуальним в сьогоdnішній час. Адже становлення ринкових відносин, поява справжнього власника у підприємницькій діяльності докорінно змінили форми і зміст управління підприємством, і це привело до зміни в

бухгалтерському обліку, який забезпечує потреби управління необхідною і корисною інформацією через фінансову звітність.

Аналіз останніх досліджень та виклад основного матеріалу. Вперше дослідили економічну суть проблеми бухгалтерського обліку і фінансової звітності такі вчені – економісти як: Бакун Ю.В., Бутинець Ф.Ф., Голов С.Ф., Лень В.С., Сопко В.В., Пушкар М.С., Хомин П.Я. та інші.

Згідно із Законом України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями) “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” підприємства зобов’язані складати фінансову звітність на підставі даних бухгалтерського обліку. Треба зазначити, що з 1 січня 2000 р. змінилися акценти у визначенні мети бухгалтерського обліку та його завдань. Якщо раніше мета обліку зводилася до контролю за наявністю ресурсів, зберіганням соціалістичної власності й організацією господарського розрахунку, то тепер метою обліку визнається забезпечення складання фінансової звітності для користувачів та прийняття ними рішень на основі повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності й рух коштів підприємства [1].

Неупередженість інформації забезпечується прийняттям загальних норм ведення обліку, визначених у національних стандартах та конкретизацією методів збору й обробки первинних даних у розробленій підприємством обліковій політиці. Облік є складовою динамічною системою, яка повинна адекватно відображати реальні явища і процеси, що відбуваються у господарській та фінансовій діяльності підприємств, тому не зважаючи на загальні методологічні й організаційні вимоги до її функціонування, в ній сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності. Знову ж таки метою облікової політики є забезпечення складання звітності [2, с.18].

Облікова політика підприємства ґрунтується на таких якісних характеристиках обліку та звітності:

- зрозумілість наведених показників;
- однозначність тлумачення інформації користувачами за умови, що вони мають додатковий рівень знань і зацікавлені у сприйнятті цієї інформації;
- достовірність, відсутність помилок, які здатні вплинути на прийняття рішень;

- порівнянність інформації за різні періоди та різними підприємствами.

Бухгалтерська фінансова звітність - це система взаємопов'язаних і взаємозумовлених показників, що відображають фінансово-господарську діяльність підприємства, організації, установи за визначений період і є завершальним етапом бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність вимагає дотримання в обліку певних принципів і повинна містити такі дані: назва, адреса, банківські реквізити підприємства; дата звітності й звітний період; валюта звітності й одиниця її виміру; інформація минулого періоду; облікова політика та її зміни; консолідація звітів; припинення окремих видів діяльності; обмеження щодо володіння активами; участь у спільних підприємствах; виявлені помилки в минулих періодах; переоцінка статей фінансових звітів; інша інформація, розкриття якої передбачене стандартами обліку.

Бухгалтерська фінансова звітність має відображати наростаючим підсумком (за перший квартал плюс за другий, третій і четвертий – одержимо за рік) майновий та фінансовий стан підприємства, результати господарської діяльності за звітний період і ґрунтуватися на даних синтетичного та аналітичного обліку.

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів із питань, які є для них важливими:

- а) придбання, продаж цінних паперів та володіння ними;
- б) участь у капіталі підприємства;
- в) оцінка якості управління підприємством;

г) оцінка спроможності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;

- д) забезпеченість зобов'язань підприємства;
- е) визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- є) регулювання діяльності підприємства;
- ж) інші рішення.

Отже, фінансова звітність, досліджена за допомогою різних прийомів, використовуваних у фінансовому аналізі, допомагає її користувачам виробити кваліфіковані судження і прийняти відповідні рішення, спрямовані на поліпшення фінансового стану підприємства [3].

Оскільки існують різні групи користувачів, логічно передбачити, що кожна з них може мати різні інформаційні потреби. Тому, для того, щоб результати аналізу могли бути використані за призначенням, необхідно визначити інформаційні потреби таких користувачів. Для чого слід вивчити характер рішень, які приймаються кожною такою групою. Іншими словами, фінансова інформація, втілена у фінансовій звітності, має бути орієнтована на прийняття рішень певною групою користувачів.

У зв'язку з цим необхідно визначити коло користувачів фінансової звітності, рішення яких впливатимуть на підприємство та інформаційні потреби яких зумовлюють застосування при аналізі тих чи інших прийомів і показників.

Користувачів фінансової звітності можна умовно розділити на групи в залежності від їх аналітичних потреб, які представлені в табл.1. Загальноприйнятим є розподіл користувачів фінансової звітності на внутрішніх і зовнішніх.

До внутрішніх користувачів фінансової звітності належать: вище керівництво організації, а також менеджери відповідних рівнів. За даними звітності вони визначають правильність прийнятих рішень та ефективності структури капіталу, а також основні напрями політики дивідендів, складають прогностичні форми звітності та здійснюють попередні розрахунки фінансових

показників майбутніх звітних періодів, оцінюють можливість злиття з іншою організацією або її придбання, доцільність структурної організації.

Таблиця 1.

Користувачі фінансової звітності

Користувачі					
менеджери підприємств	акціонери	кредитори	позачасові окупці	Персонал	статистичні органи
Зацікавленість користувачів					
оцінка ефективності і діяльності підприємства	оцінка ефективності управління власним капіталом	визначення наявності коштів для погашення кредитів, виплати процентів та зобов'язань	оцінка ділової активності	Оцінка стабільності і перспектив майбутнього	статистичні узагальнення

Зовнішні користувачі фінансової звітності поділяють на 2 групи:

- 1) користувачі, безпосередньо зацікавлені в діяльності підприємства;
- 2) користувачі, опосередковано зацікавлені в ній.

До першої групи належать такі користувачі: існуючі та потенційні власники (акціонери, засновники) підприємства; існуючі та потенційні кредитори, які використовують звітність для оцінки доцільності надання або продовження кредиту, визначення умов кредитування, поліпшення гарантій повернення кредиту, оцінки довіри до підприємства як до клієнта. постачальники, які бажають знати, чи в змозі це підприємство розплатитися за товари і послуги; покупці, що визначають надійність діючих зв'язків з даним партнером; держава, адже використання фінансової інформації

необхідне державним установам для здійснення державної політики і контролю; - працівники, які цікавляться даними звітності з точки зору рівня їх заробітної плати і перспектив роботи на цьому підприємстві.

Друга група зовнішніх користувачів фінансової звітності – це ті, хто безпосередньо не зацікавлені у діяльності підприємства. Однак вивчення звітності необхідне їм для того, щоб захистити інтереси першої групи користувачів звітності [4].

До цієї групи належать:

- аудиторські фірми, що перевіряють відповідність даних звітності до відповідних правил з метою захисту інтересів інвесторів;

- фінансові консультанти, котрі використовують звітність з метою вироблення рекомендацій своїм клієнтам стосовно інвестування їх капіталу в те чи інше підприємство;

- законодавчі органи;

- юристи, які потребують звітної інформації для оцінки виконання умов контрактів, дотримання законодавчих норм для розподілу прибутку і виплати дивідендів, а також для визначення умов пенсійного забезпечення;

- преса та інформаційні агентства, що використовують звітність для підготовки оглядів, оцінки тенденцій розвитку і аналізу діяльності окремих компаній і галузей, розрахунку узагальнюючих показників фінансової діяльності;

- органи статистики – використовують звітність для статистичних узагальнень по галузях і порівняльного аналізу, а також для оцінки результатів діяльності на галузевому рівні;

- профспілки – зацікавлені у звітній інформації для визначення своїх вимог стосовно заробітної плати і умов трудових угод, а також для оцінки тенденцій розвитку галузі, до якої належить ця організація.

Згідно до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" підприємства зобов'язані надавати фінансову звітність таким категоріям користувачів:

- органам, до сфери управління яких вони належать;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам) відповідно до засновницьких документів;
- органам виконавчої влади;
- іншим користувачам відповідно до законодавства .

Щоб фінансова звітність задовольняла інформаційні потреби різних категорій користувачів, вона повинна складатися відповідно до певних принципів .

Інформація, яка надається у фінансових звітах повинна бути дохідлива і розрахована на однозначне тлумачення її користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації.

Фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтвердити та скоригувати їхні оцінки, зроблені в минулому.

Фінансова звітність повинна бути достовірною. Інформація наведена у фінансовій звітності, є достовірною, якщо вона не містить помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності.

Фінансова звітність також повинна надавати можливість користувачам порівнювати:

- фінансові звіти підприємств за різні періоди;
- фінансові звіти різних підприємств.

Фінансова звітність у ринковій економіці служить засобом регулювання ринку цінних паперів, переливу капіталів з менш привабливих сфер діяльності у більш привабливі, що сприяє оздоровленню економіки через розподіл фінансових ресурсів. Сьогодні фінансова звітність стає

настільки суспільно значущою, що без неї не може функціонувати економіка інформатизованого суспільства, яке приходить на зміну індустріальному.

Фінансова звітність, в принципі, повинна містити мінімально необхідну інформацію для задоволення потреб тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їх конкретних інформаційних потреб.

У сукупності ці звіти достатньо характеризують господарську діяльність, фінансові результати й фінансовий стан підприємства, а при ретельному аналізі показників користувачі можуть виявити позитивні чи негативні тенденції явищ і процесів, що відбуваються на підприємстві. В той же час показники собівартості продукції, рентабельності, витрат у розрізі окремих видів продукції у звітах не наводяться, оскільки становлять комерційну таємницю. Тому користувачеві доводиться приймати рішення в умовах певного рівня невизначеності, що посилює ризик вкладання капіталу в інвестиції. Користувачі збирають додаткову інформацію про підприємство, яке їх приваблює, з різних джерел (приміток до фінансової звітності, публікацій у пресі, відгуків конкурентів, даних рейтингів серед споріднених підприємств, додатків до звітів тощо). Додаткова інформація якоюсь мірою зменшує рівень невизначеності та ризику.

Стандартна фінансова звітність розробляється таким чином, щоби задовольнити всіх користувачів необхідною інформацією, але це завдання нереальне з огляду на різні інтереси кожного з них. Доводиться йти на компроміс і розкривати у звітах найсуттєвішу інформацію про діяльність підприємства, а кожний користувач вибирає для себе ті показники, які його цікавлять.

Інформація у звітах відбиралась протягом тривалого часу, пройшла перевірку практикою у розвинутих країнах світу й відображає рівень розвитку економіки і суспільства.

Фінансова звітність, як похідна фінансового обліку, впливає на організацію і методологію збору первинних даних про факти господарської діяльності, методи і процедури їх обробки у системі обліку.

Висновок. Таким чином, фінансова звітність – це сукупність реєстрів зведених та узагальнених показників за певний період, що характеризують статистику і динаміку об'єктів бухгалтерського обліку. Показники відображають у грошовому вимірнику реальні явища і процеси господарської діяльності, які використовуються для виявлення тенденцій розвитку підприємства і прийняття управлінських рішень.

Література

1. Голов С.Ф., Величко О.Г. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні. – Дніпропетровськ: ПОВ “Баланс – Клуб”, 2000. – 832с.
2. Верига Ю. Фінансова звітність підприємств України: сучасний стан і шляхи удосконалення // Регіональні перспективи. – 2001. - № 2-3. – с. 22-23.
3. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник. – Тернопіль “Карт-бланш”, 2002р. – 628 с.
4. Кононенко О. Читаємо фінансову звітність. – Харків “Фактор”, 2002.

П'яничко Марія

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ АРМ-БУХГАЛТЕРА З ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Автоматизована система обробки економічної інформації з обліку готової продукції та її реалізація в умовах використання АРМ бухгалтера передбачає вирішення наступних завдань:

- облік руху готової продукції на складі;
- облік реалізації продукції;
- облік товарів;
- управлінський облік.

Вирішення проблеми пов'язаних з обліком руху готової продукції на складі забезпечує:

- отримання даних про надходження готової продукції на складі в ненатуральному і вартісному виразі;
- аналітичний облік залишків готової продукції на складі в натуральному і вартісному вигляді;
- отримання даних про випуск готової продукції для управління. Облік відвантаженої продукції передбачає:
 - отримання даних про відвантаження продукції споживачам, в розрізі асортименту по угодах в натуральному і вартісному вигляді;
 - отримання даних про виконанні роботи та послуги;
 - формування залишків товарів відвантажених по всіх субрахунках рахунку № 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками";
 - розподіл по рахунках № 90 "Собівартість реалізованої продукції" 701 "Дохід від реалізації готової продукції";
 - формування даних для управлінського обліку; Вирішення завдань обліку проданої продукції забезпечує:
 - облік і контроль за своєчасністю надходження платежів від покупців за відвантаженою продукцією;
 - облік продажу в необхідних цінах;